

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Krajská územní samospráva a volba její politické
reprezentace - případová studie Jihomoravského
kraje**

David Jašek

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

David Jašek

Podnikání a administrativa

Název práce

Krajská územní samospráva a volba její politické reprezentace – případová studie Jihomoravského kraje

Název anglicky

Regional goverment and elections of its political representation – Case study of South Moravian Region

---

Cíle práce

Cílem práce je posoudit uplatnitelnost teorie volebního chování v případě voleb do zastupitelstva kraje. Konkrétně cíl práce vychází z předpokladu, že klíčové proměnné výsledků krajských voleb v Jihomoravském kraji mají místně kontextuální charakter, zejména pak odmítnutí některých klíčových kandidátů relevantních politických stran. Dílčím cílem, který má přispět k naplnění hlavního cíle, je popsat výsledky krajských voleb v Jihomoravském kraji a posoudit rozhodující faktory volebního chování elektorátu.

Metodika

Práce je pojata jako případová studie. Subjektem zájmu bude Jihomoravský kraj a výsledky voleb místního zastupitelstva ve volbách v roce 2016. Objekty studia budou voliči, kteří se těchto voleb zúčastnili. Předmětem šetření bude zejména jejich volební chování (proměnné, které formovaly jejich volební rozhodnutí). Práce bude postavena zejména na datech získaných formou dotazníkového šetření. Využita budou taktéž data Českého statistického úřadu, zejména pak data volební. Jihomoravský kraj bude charakterizován také na základě dat dostupných prostřednictvím studia dokumentů.

Doporučený rozsah práce

30 – 45 stran

Klíčová slova

volební chování, Jihomoravský kraj, zastupitelstvo kraje, volby, volební výsledek, politická strana, stranický systém

---

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav a kolektiv autorů. Krajské volby 2012. Muni press, 2014. ISBN 978-80-210-6641-0.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

KOSTELECKÝ, Tomáš, Renáta MIKEŠOVÁ, Markéta POLÁKOVÁ, Daniel ČERMÁK, Josef BERNARD a Martin ŠIMON. Koho volí Vaši sousedé? Prostorové vzorce volebního chování na území Česka od roku 1920 do roku 2006, jejich změny a možné příčiny. Sociologické nakladatelství SLON, 2014. ISBN 978-80-7419-166-4.

MATĚJŮ, Petr a VLACHOVÁ, Klára. Nerovnost, spravedlnost, politika. Sociologické nakladatelství SLON, 2000. ISBN 80-85850-82-6.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 7. 3. 2017

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Krajská územní samospráva a volba její politické reprezentace - případová studie Jihomoravského kraje" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2017 _____

Poděkování

Rád/a bych touto cestou poděkoval Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odborné vedení a poskytnutí cenných rad při vypracování bakalářské práce.

Krajská územní samospráva a volby její politické reprezentace

---

Regional goverment and elections of its political representation – Case study of South Moravian Region

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na volby do krajských zastupitelstev v Jihomoravském kraji v roce 2016. Obsahuje kapitoly o historii krajů v českých zemích, orgánech a pravomocích krajů, volebním chování, volbách druhého řádu, koalicích, volebním systémem pro volby do krajských zastupitelstev, charakteristiku Jihomoravského kraje a volbách 2016 včetně dotazníkového šetření.

Summary

Bachelor thesis focuses on elections to regional councils in the South Moravian region in 2016. It contains chapters on the history of the region in the Czech Republic, authorities of regions, voting behavior, second-order elections, coalitions, electoral system for elections to the regional assemblies, the characteristics of the South Moravian Region and elections including the 2016 survey.

Klíčová slova: volební chování, Jihomoravský kraj, zastupitelstvo kraje, volby, volební výsledek, politická strana, stranický systém

Keywords: electoral behavior, South Moravian Region, the Regional Assembly, elections, election results, political party, party system

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Cíl práce a metodika	9
3 Teoretická část	10
3.1 Historický vývoj středních stupňů správy na území České republiky	10
3.2 Orgány a pravomoci krajů.....	12
3.3 Volební chování	13
3.4 Volby prvního a druhého řádu	16
3.5 Teorie koalic.....	17
3.6 Volební systém pro volby do krajských zastupitelstev	18
4 Praktická část	20
4.1 Charakteristika Jihomoravského kraje	20
4.1.1 Obecná charakteristika	20
4.1.2 Výsledky voleb do zastupitelstva Jihomoravského kraje.....	23
4.1.3 Významné osobnosti současné jihomoravské krajské politiky	26
4.2 Volby 2016.....	28
4.2.1 Celkové výsledky	28
4.2.2 Kandidáti s nejvyšším počtem preferenčních hlasů	29
4.2.3 Kauzy Michala Haška.....	30
4.2.4 Kauzy Stanislava Juránka.....	31
5 Výsledky a diskuse	32
5.1 Výsledky	32
5.2 Diskuse.....	46
5 Závěr	49
6 Seznam použité literatury	50
7 Seznam tabulek	54
8 Seznam obrázků.....	54

1 Úvod

Volby do krajských zastupitelstev představují mezistupeň mezi volbami komunálními a volbami do sněmovny. V této práci se klade otázka o motivaci voličů, kteří se rozhodnou jít k volebním urnám a zvolit své krajské zastupitele. Po každých krajských volbách jsou k vidění spory u poražených stran, zda za prohru může celostátní vedení strany nebo regiony. Zda se voliči rozhodují podle krajských nebo celostátních témat či podle obojího.

Tyto otázky budou zodpovězeny na příkladu voleb do zastupitelstva Jihomoravského kraje v roce 2016. Politicky je Jihomoravský kraj jedním z nejdůležitějších v republice. Patří mezi čtyři kraje s populací větší než jeden milion. Na podzim se zde odehrál bezesporu jeden z nejzajímavějších politických soubojů, který vyústil v konec osmileté éry Michala Haška.

V práci bude zkoumána motivace voličů jednotlivých politických stran a jednotlivých demografických skupin obyvatelstva. Odpovědi budou hledány na základě dotazníkového šetření mezi voliči, kteří se zúčastnili voleb do zastupitelstva Jihomoravského kraje na podzim roku 2016. Budou také zkoumány postoje voličů k předním jihomoravským politikům a vybraným kauzám. Mezi hlavní témata bude také patřit historie krajů v českých zemích, orgány a pravomoci krajů, volební chování, volby druhého řádu, teorie koalic, volební systém pro volby do krajských zastupitelstev, charakteristika Jihomoravského kraje, předvolební kauzy, volební výsledky.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je posoudit uplatnitelnost teorie volebního chování v případě voleb do zastupitelstva kraje. Konkrétně cíl práce vychází z předpokladu, že klíčové proměnné výsledků krajských voleb v Jihomoravském kraji mají místně kontextuální charakter, zejména pak odmítnutí některých klíčových kandidátů relevantních politických stran. Dílčím cílem, který má přispět k naplnění hlavního cíle, je popsat výsledky krajských voleb v Jihomoravském kraji a posoudit rozhodující faktory volebního chování elektorátu.

Práce je pojata jako případová studie. Subjektem zájmu bude Jihomoravský kraj a výsledky voleb místního zastupitelstva ve volbách v roce 2016. Roli objektů studia budou plnit voliči, kteří se těchto voleb zúčastnili. Předmětem šetření bude zejména jejich volební chování, potažmo ty proměnné, které formovaly jejich volební rozhodnutí. Práce bude postavena zejména na datech získaných formou dotazníkového šetření. Využita budou taktéž data Českého statistického úřadu, zejména pak data volební. Jihomoravský kraj bude charakterizován také na základě dat dostupných prostřednictvím studia dokumentů.

3 Teoretická část

3.1 Historický vývoj středních stupňů správy na území České republiky

První zmínky o náznamech středních stupňů správy pocházejí z desátého století našeho letopočtu. Základem samosprávy byly tzv. správní hrady. Tyto hrady plnily funkci správní, vojenskou, hospodářskou a vybíraly daně a další poplatky. Tomuto systému se říkalo hradské zřízení. Později se oblastem pod správou správního hradu začalo říkat provincie. (1).

V průběhu 13. století se v důsledku vzestupu šlechty začínají prosazovat jako správní jednotky střední velikosti šlechtická sídla. V tomto století začínají panovníci jmenovat tzv. poprávce. Ti se starali o dodržování pořádku nad svěřenými územími, stíhali zločince a udělovali tresty. Rozdělení části území mezi poprávce přispělo k pozdějšímu vytvoření krajů v Čechách. Na Moravě zajišťovali funkci poprávců krajští soudci. Za Václava IV. byly Čechy rozděleny do 12 berních krajů (Pražský neboli Kouřimský, Slánský, Žatecký, Litoměřický, Boleslavský, Hradecký, Chrudimský, Čáslavský, Bechyňský, Prácheňský, Plzeňský a Rakovnický). Za vlády Jiřího z Poděbrad se jejich počet zvedl na 14. Přibyl kraj Vltavský a Podbrdský. Toto číslo se změnilo až v 18. století. Na Moravě byly kraje zřízeny až v roce 1529. V té době probíhala válka s Osmanskou říší a čtyři moravské kraje měly především vojenský charakter. Roku 1569 se počet moravských krajů stabilizoval na pěti (Brněnsko, Hradištsko, Olomoucko, Jihlavsko, Znojensko). (1) (2)

Nástup Habsburků na český trůn znamenal postupné oslabování moci krajů ve prospěch centralistické habsburské monarchie, a to především po bitvě na Bílé hoře. Za tímto účelem bylo vydáno zemské zřízení roku 1627 pro Čechy a roku 1628 pro Moravu. Roku 1714 dochází k redukci krajů na území Čech na 12. Roku 1751 byl počet krajů v Čechách naopak rozšířen na 16. Na Moravě roku 1735 vznikl kraj Přerovský oddělením od kraje Olomouckého. Ve Slezsku byly kraje zřízeny až roku 1783, konkrétně kraj Opavský a kraj Těšínský. Předtím zde byl stát zastupován královským úřadem v Opavě. Za dob Marie Terezie a Josefa II. došlo k rozšíření agendy krajských úřadů. (1) (2)

Zásadním krokem bylo vytvoření samosprávy, na základě Pillersdorfovy ústavy z revolučního roku 1848. Díky ní byly ustanoveny samosprávné obce, ale na samosprávné kraje a okresy nakonec nedošlo. Po roce 1848 došlo k dalším úpravám v počtu krajů, ale nakonec bylo krajské zřízení zrušeno, neboť krajské úřady fungovaly jenom jako spojovací mezičlánek mezi okresními úřady a místodržitelstvím (nejvyšší orgán monarchie pro jednotlivé země). (1) (2)

Za první republiky byl pokus ustanovit tzv. župní zřízení. Podle tohoto návrhu měli být Čechy, Morava a Slezsko rozděleny do patnácti žup. Kvůli politickým problémům toto zřízení nedošlo realizace. Prvorepublikové Československo bylo rozděleno na čtyři země: Českou, Moravskoslezskou, Slovenskou a Podkarpatoruskou. (1) (2) (4)

Za Protektorátu plnily roli středních stupňů správy tzv. oberlandráty a oberlandratsbezirky. Jejich počet se několikrát měnil. Části Československa připojené k nacistickému Německu byly včleněny do tzv. říšských žup nebo do nově ustanovené říšské župy Sudety. (2)

Ústava z roku 1948 zrušila zemské zřízení a zavedla v českých zemích 13 krajů. Krajská města těchto krajů byla stejná jako ta dnešní. Nicméně území těchto krajů byla značně odlišná od dnešního stavu. Praha a střední Čechy tvořily společně jeden kraj. Těmto krajům se někdy přezdívalo „Gottwaldovy kraje“. Roku 1960 byl počet krajů zredukován na 7. Praha přestala být krajem, ale její městský národní výbor měl stejnou působnost jako krajský národní výbor. V důsledku nespokojenosti Slovenska se svým postavením došlo roku 1969 k vytvoření dvou federativních republik: České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky. (1) (2) (4)

Po roce 1989 politická reprezentace zvažovala obnovení zemského zřízení nebo vytvoření samosprávných krajů. Prosadila se druhá možnost, mimo jiné kvůli obavám z moravského separatismu. Samospráva a decentralizace moci byli považováni za jeden ze znaků demokratizace. Kraje v dnešní podobě byly zavedeny na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Dnešní kraje tak jsou jednak vyššími územně samosprávnými celky, jednak správními obvody (dle zákona z roku 1960). První volby do krajských zastupitelstev se konaly v listopadu roku 2000. (1) (2) (3)

3.2 Orgány a pravomoci krajů

Veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu. Třetím (méně významným) subsystémem veřejné správy je tzv. ostatní veřejná správa, jejíž úkoly se dělí mezi státní správu a samosprávu. Orgány na krajské úrovni vykonávají státní správu i samosprávu. Zjednodušeně řečeno se při plnění příkazů od státu jedná o státní správu a tzv. přenesenou pravomoc. Samosprávu můžeme definovat jako způsob řízení určitého celku (kraje), při kterém rozhoduje celek autonomně, alespoň o některých oblastech. V této souvislosti se hovoří o tzv. samostatných pravomocích. (1) (3) (4)

Nejdůležitějšími krajskými orgány jsou zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman a krajský úřad. S trochou nadsázky by se zastupitelstvo kraje dalo přirovnat k parlamentu, rada kraje ke vládě, hejtman k předsedovi vlády a krajský úřad ke státní správě.

Nejvyšším krajským orgánem je zastupitelstvo kraje. Od něj jsou odvozovány další orgány kraje. Členové zastupitelstva jsou voleni ve volbách do zastupitelstva krajů. Krajské zastupitelstvo má 45 až 65 členů (45 členů do 600 000 obyvatel, 55 členů pro 600 000 - 900 000 obyvatel a 65 členů nad 900 000 obyvatel). Jednání zastupitelstva jsou veřejná a musí proběhnout minimálně jednou za tři měsíce. Zastupitelstvo kraje rozhoduje ve věcech samostatné působnosti a ve věcech přenesené působnosti, stanoví-li tak zákon. Zastupitelstvo nemůže své pravomoci přenést na jiné orgány kraje. Mezi hlavní samostatné pravomoci krajského zastupitelstva patří: předkládání návrhů zákonů Poslanecké sněmovně, předkládání návrhů k Ústavnímu soudu na zrušení zákonů, vydávání obecně závazných vyhlášek kraje, územní plánování, koordinace cestovního ruchu či stanovování rozsahu dopravní obslužnosti v kraji. (1) (3)

Rada kraje je výkonným orgánem v oblastech samostatné působnosti kraje. V přenesené působnosti rozhoduje jen výjimečně. Radu tvoří hejtman, jeho náměstek (náměstci) a další členové rady. Je volena zastupitelstvem a členové rady jsou zpravidla nominováni politickými subjekty, které se dohodly na koaličním vládnutí. Rada kraje má 9 nebo 11 členů, podle počtu obyvatel kraje (hranice je 600 000). Každý z členů rady má přidělený určitý resort, kterým se zabývá. Na rozdíl od zasedání zastupitelstva jsou zasedání rady neveřejná. Rada se zodpovídá zastupitelstvu. (1) (3)

Hejtman je hlavou kraje. Volí ho zastupitelstvo, které ho vybírá ze svých členů. Zastupuje kraj navenek a má kompetence i ve vnitřních věcech kraje, je předsedou rady kraje a řídí schůze zastupitelstva. V jeho nepřítomnosti ho zastupují náměstci. Úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva, může provádět pouze se souhlasem zastupitelstva. Hejtman podepisuje právní předpisy kraje, se souhlasem ministra vnitra jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu a stanovuje jeho plat, zřizuje zvláštní orgány pro výkon přenesené působnosti, informuje občany o činnosti kraje, odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření kraje v minulém roce a má pravomoc pozastavit rozhodnutí rady do příští schůze zastupitelstva. (1) (3)

Krajský úřad plní úkoly v oblasti přenesené působnosti kraje i v oblasti samostatné působnosti. Krajský úřad se dělí na odbory a oddělení. V samostatné působnosti vykonává rozhodnutí rady kraje a zastupitelstva. Jedná se např. o čerpání ze strukturálních fondů, přípravu podkladů pro radu kraje nebo vykonávání zřizovatelských funkcí vůči podřízeným krajským organizacím. V přenesené působnosti vykonává agendu státní správy. Jde např. o školství, sociální věci, památkovou péči, správu lesů, vydávání občanských průkazů, organizování voleb či kontrolu obcí. Krajský úřad se samozřejmě mimo zmíněných věcí stará o celou řadu dalších agend. Člení se na odbory a oddělení. (1) (3)

Kraj může zřizovat výbory a komise. Jsou to poradní, přípravné a kontrolní orgány pro práci rady a zastupitelstva. Výbor je odpovědný zastupitelstvu a komise je odpovědná radě. Je-li podle posledního sčítání lidu na území kraje více než 5% občanů s jinou než českou národností, zřizuje kraj výbor pro národnostní menšiny. (1) (3)

3.3 Volební chování

Chování voličů bylo historicky determinováno konflikty, které v dané době ve společnosti převládaly. Během dob národních revolucí byla hlavní politická štěpení následující: centrum vs. periferie, národnostní a jazykové otázky, náboženská štěpení a sekularismus. Průmyslová revoluce vnesla do politických arén další důležitá témata, která rozhodovala volby: třída, práva zaměstnanců, odbory, sociální mobilita. S rostoucí rolí

sociálního státu ve společnosti po druhé světové válce vznikla nová politická štěpení, na jejichž základě se rozhodovali voliči u voleb: soukromý vs. veřejný sektor, uživatelé vs. neuživatelé veřejných služeb. V posledních desetiletích se do volebního chování promítá vliv tzv. postmateriálních hodnot (nemateriální hodnoty jako humanismus nebo seberealizace). Dalšími fundamentálními faktory mohou být věková a generační propast nebo sociální prostředí, které na jedince působí. V poslední době se mluví o nové štěpící linii globalismus vs. antiglobalismus. Mezi krátkodobé faktory ovlivňující volební výsledky patří mj. vývoj ekonomiky, kampaň a média, působení politiků či průzkumy veřejného mínění. (5)

Chování voličů výrazně ovlivňuje volební systém, podle kterého se v daných volbách volí. V zemích s většinovým volebním systémem mají voliči výraznou tendenci volit velké strany a ignorovat strany menší, protože takový hlas považují za neúčinně vynaložený. Většinou jedna strana získá dostatek křesel, aby mohla vládnout sama. V těchto systémech jsou zpravidla dvě velké strany, které se u moci střídají. Malé strany v těchto systémech mohou získat větší vliv, pouze pokud je jejich elektorát regionálně koncentrovaný. Příkladem zemí s většinovým volebním systémem jsou Spojené státy americké nebo Spojené království. V zemích s proporčním volebním systémem se lidé méně bojí dávat hlasy menším politickým stranám. Do parlamentu se většinou dostává více stran a velké strany mají zpravidla méně mandátů než v zemích s většinovým volebním systémem. Naopak menší strany mají větší váhu. Vlády většinou vznikají na koaličním půdorysu. Příkladem je Česká republika, Španělsko nebo Turecko. Existují i země se smíšeným volebním systémem. Tyto systémy kombinují většinový a poměrný systém. Příkladem je Německo nebo Maďarsko. Zastánci poměrného systému argumentují větší reprezentativností parlamentu vůči postojům voličstva. Naopak zastánci většinového systému argumentují větší akceschopností zvolené politické reprezentace. (6)

Dalším komponentem volebního systému, který hraje roli v chování voličů, je tzv. uzavírací klauzule. Jedná se o procentuální limit volební podpory, který musí politická strana překročit, aby mohla získat mandát. Ve volbách do české Poslanecké sněmovny platí uzavírací klauzule 5%. Voliči tak upřednostňují strany, které v průzkumech veřejného mínění překračují tuto hranici. Existují voliči, kteří by rádi volili stranu, která je ve volebních průzkumech hluboko pod klauzulí, ale nakonec se rozhodnou podpořit

nějakou větší stranu. Podobný efekt na voličské uvažování může mít velikost volebního obvodu. Čím méně se v daném obvodu rozděluje mandátů, tím více dochází k upřednostňování stran či kandidátů, kteří si lépe vedou v průzkumech veřejného mínění. V této souvislosti se hovoří o tzv. přirozené uzavírací klauzuli, která může být vyšší než oficiální celostátní uzavírací klauzule. Např. rozděluje-li se v daném obvodu 10 mandátů, tak se přirozená uzavírací klauzule pohybuje okolo 10%. Zároveň ovšem může být tato klauzule ve větších krajích i nižší než 5%, např. ve Středočeském kraji se pohybuje okolo 4%. Důvodem je více mandátů v daném kraji. (6)

Mezi důležité teorie o volebním chování patří racionální ignorance voliče a náklady ošoupaných podrážek. Teorie racionální ignorance vychází z pocitu, že jeden volič může velmi málo ovlivnit. Z toho důvodu někteří voliči sledují politiku jen velmi povrchně nebo vůbec. Teorie o nákladech ošoupaných podrážek říká, že čím větší jsou překážky volby, tím méně voličů k volbám přijde. Překážkami může být vzdálenost volební místnosti, fronty před volební místností nebo nutnost registrace. (7)

Prostředníkem mezi politiky a voliči jsou média. Média mohou ovlivnit volební chování pomocí tzv. výběru agendy. Jde o to, že některé události mohou být upozaděny a některé naopak vyzdvihnuty. Tím dochází ke zkreslení voličova pohledu na politickou situaci. V posledních letech dochází k vzestupu sociálních sítí. Politik na nich může komunikovat s voliči bez mediálních prostředníků. Sociální sítě umožňují vést kampaň i s relativně nízkými finančními prostředky. Nevýhodou sociálních sítí je fakt, že se tu častěji než v klasických médiích objevují nekvalitní nebo lživé články související s politikou. (8)

Pro volební chování může být důležitá i image politika. Vedle politické příslušnosti a postoje vůči veřejným záležitostem je image jedním ze tří aspektů, kterými politik působí na voliče. Podle některých výzkumů je image z těchto tří aspektů nejdůležitější a má asi 60% váhu. Podle psychologů má neverbální komunikace větší vliv než verbální. Vzhled a sympatie mohou být důležitým faktorem voličského rozhodování, a to na vědomé i podvědomé úrovni. Nicméně přílišné podřizování se imagemakerům může způsobit, že politik bude působit uměle a neupřímně. (8)

Existuje mnoho teorií, které se snaží vysvětlit volební chování. Dají se rozdělit podle přístupu na kompoziční a kontextuální. Kompoziční teorie vycházejí z předpokladu, že se volební chování člověka dá vysvětlit především podle jeho příslušnosti k určitým socioekonomickým skupinám. Naopak kontextuální teorie dávají většinou váhu místním politickým specifikům. Typickými komponenty těchto teorií jsou efekt kampaně, efekt kandidáta, hlasování o sporném bodu a sousedský efekt. Sousedským efektem se rozumí situace, kdy je volič ovlivněn názory svého okolí. Tento efekt může působit i opačně tzn., že volič hlasuje proti mínění svého okolí. Hlasování o sporném bodu je situace, kdy volič volí podle jednoho silně vnímaného problému bez ohledu na ostatní otázky.

3.4 Volby prvního a druhého řádu

Volby dělíme podle důležitosti na volby prvního a druhého řádu. Volby prvního řádu jsou ty, které mají největší vliv na politiku daného státního útvaru. V parlamentních systémech jsou to volby parlamentní a v prezidentských systémech jsou to volby prezidentské. Volby druhého řádu jsou ty ostatní, tedy i krajské.

Toto rozdělení pochází od autorů teorie voleb druhého řádu Karlheinz Reif a Hermann Schmitt. Ti ve své teorii používají pro volby prvního řádu zkratku FOE (first-order election) a pro volby druhého řádu zkratku SOE (second-order election). Tato teorie vznikla na základě analýzy volebních výsledků voleb do Evropského parlamentu z roku 1979. Od té doby byla teorie voleb druhého řádu několikrát zpřesněna, ale v základních obrysech platí dodnes. (9)

Z pohledu voličů je v SOE méně v sázce než ve FOE. To vede k nižší účasti v SOE oproti FOE. Při SOE bývá nižší volební účast i kvůli médiím, které volbám věnují méně prostoru a opakují, že tyto volby nejsou nejdůležitější. Reif a Schmitt dále uvádějí, že v SOE bývá více neplatných volebních lístků, kvůli protestu voličů. SOE, zvláště ty uprostřed funkčního období vlády (či prezidenta v prezidentském systému), mívají charakter referenda o vládě. V těchto volbách zpravidla ztrácejí strany vládní a posilují strany opoziční. V SOE mají větší váhu pevně rozhodnutí voliči neboli voličská jádra.

Voliči mají při SOE nižší strach z propadnutí hlasu než při FOE. Proto při SOE posilují menší strany. Voliči volí méně takticky a více srdcem. Při SOE bývá nižší volební účast i kvůli médiím, které volbám věnují méně prostoru a opakují, že tyto volby nejsou nejdůležitější. (9)

V České republice se autoři spíše než na rozšiřování teorie voleb druhého řádu zaměřují na její aplikaci v tuzemském kontextu. Mezi tyto autory patří Lukáš Linek, Kamil Švec, Stanislav Balík nebo Pavel Šaradín. Jako příklad lze uvést Linkovu analýzu voleb do evropského parlamentu, kde potvrdil předpoklad, že velkou váhu měla voličská jádra jednotlivých stran. Naopak se mu nepodařilo prokázat vliv médií. Dále zjistil, že voliči s pozitivním vztahem k EU mají větší tendenci přijít do volebních místností.

3.5 Teorie koalic

Po oznámení konečných výsledků krajských voleb, se ve všech krajích rozběhnou vyjednávání o budoucí koalici. Voliči rozdají mandáty, ale teprve výsledek těchto vyjednávání určí, kdo a jak bude krajům vládnout.

Ve světě se ohledně problematiky koalic rozlišuje americký a evropský přístup. Američané preferují kompaktní koalice s minimální většinou a širší koalice považují za iracionální. Evropané kladou větší důraz na kontext a tradice místních politických kultur. Pro Evropany představuje křeslo ve vládě pouze prostředek pro naplnění vyššího cíle (policy-seeking theory), kdežto pro Američany je nejdůležitější křeslo samo (office-seeking theory). (17)

O krajských volbách píše v České republice nejvíce asi Stanislav Balík. V praxi bývá pro analýzy krajských i jiných voleb u nás používána jeho klasifikace typů koalic.

Obrázek č. 1: Typy koalic podle Stanislava Balíka

Třída koalic	Typ koalic
minimální vítězná (nejmenší počet mandátů, nejmenší počet členů)	minimální vítězná ideově propojená minimální vítězná ideově nepropojená
nadměrná	velká nadměrná ideově propojená nadměrná ideově nepropojená široká všestranická

Zdroj: (17)

Ideově propojená minimální vítězná koalice je koalice zahrnující minimální počet politických subjektů nebo minimální počet mandátů, potřebných k dosažení většiny. Politické subjekty spolu sousedí na ideovém kontinuu. Ideově nepropojená minimální vítězná koalice má členy z různých koutů politického spektra a minimální možnou většinu. Ve velké koalici spolupracují dva dominantní političtí aktéři z různých částí politického spektra. Příkladem je dnešní Německo nebo Rakousko. Ideově propojená nadměrná koalice zahrnuje alespoň jednoho nadbytečného člena. Strany spolu sousedí na ideovém kontinuu. Důvodem pro nadměrné koalice je snížení vydíracího potenciálu jednotlivých koaličních partnerů nebo jednotlivých zastupitelů či poslanců. Další důvodem je potřeba ústavní většiny. Ideově nepropojená nadměrná koalice se liší tím, že její členové pocházejí z rozdílných částí politického spektra. Široká koalice je typem ideově nepropojené nadměrné koalice, kdy v opozici zůstává pouze jeden subjekt. Na všestranické koalici se podílí všechny relevantní politické subjekty. K tomu může dojít např. při nějaké extrémní situaci jako je válka. Aplikací této teorie na jednotlivé krajské koalice se v České republice zabýval např. Kamil Švec. (17)

3.6 Volební systém pro volby do krajských zastupitelstev

Do krajských zastupitelstev může volič zvolit pouze jednu kandidátní listinu. Volí se na základě systému poměrného zastoupení. Mandáty v zastupitelstvu si poměrným způsobem rozdělí všechny politické subjekty, které překročí hranici 5% voličské podpory. Na rozdíl od voleb do poslanecké sněmovny platí pro koalice více stran pouze 5% volební klauzule. Volit mohou občané České republiky starší 18 let, kteří mají trvalé bydliště v obci spadající pod daný kraj. Kraje se nečlení na více volebních obvodů. Kraj tvoří pouze jeden volební obvod. Nedochozí tedy ke znevýhodňování menších stran při přepočtu na mandáty jako při volbách do poslanecké sněmovny v menších krajích s nižším počtem mandátů (typickým příkladem je nízký počet mandátů, který získala Strana zelených ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2006). (1) (4)

Volby do zastupitelstev krajů probíhají každé 4 roky počínaje rokem 2000. Volby se tradičně konají na podzim. Volí se do zastupitelstev 13 krajů. Hlavní město Praha, které má statut kraje, volí své zastupitelstvo v jiném termínu.

Volič volí pouze jednu kandidátní listinu a na ní může udělit až 4 preferenční hlasy. Mandát připadne kandidátovi, který získá podíl více než 5% preferenčních hlasů vůči hlasům pro celou kandidátní listinu. Pokud je takových kandidátů více, mandáty získávají přednostně kandidáti s nejvyšším počtem preferenčních hlasů. Nezíská-li žádný kandidát 5% preferenčních hlasů, mandáty jsou rozděleny podle pořadí kandidátů na kandidátní listině. (1) (4) (17)

4 Praktická část

4.1 Charakteristika Jihomoravského kraje

4.1.1 Obecná charakteristika

Jihomoravský kraj je jedním ze 14 krajů České republiky. Rozkládá se na jihovýchodě České republiky. Sousedí s Rakouskem, Slovenskem, Krajem Vysočina, Olomouckým krajem, Zlínským krajem a krátkou hranici má i s krajem Jihočeským. Původně vznikl jako Brněnský kraj, ale 31. 5. 2001 byl přejmenován na dnešní název. Jeho rozloha je 719 506 ha a zabírá tak lehce přes 9% území České republiky. K 1. 7. 2015 měl 1 173 563 obyvatel a je jedním ze čtyř krajů s více než milionem obyvatel. Je čtvrtým největším a zároveň čtvrtým nejlidnatějším krajem v České republice. Dělí se na 7 okresů, jak je patrné z následující tabulky. (10) (12)

Tabulka č. 1: Počet obyvatel okresů Jihomoravského kraje k 30. 9. 2016

Blansko	108 228
Brno-město	377 547
Brno-venkov	217 224
Břeclav	115 442
Hodonín	154 625
Vyškov	91 086
Znojmo	113 772

Zdroj: (30)

Nejvyšším a zároveň nejvýchodnějším bodem kraje je Vrchol Durda (836 m n. m.), který je součástí pohoří Bílé Karpaty. Nejnižším bodem je soutok řek Moravy a Dyje u Lanžhota (150 m n. m.). Území kraje nabízí tři odlišné charaktery krajiny. V severní části jde o Moravský kras, nejstarší CHKO v republice s propastí Macochou a rozsáhlými jeskynními komplexy a skalními útvary. Jižní část je rovinnatá, s úrodnými poli a teplým

podnebím. V této oblasti se nacházejí známé CHKO Pálavské vrchy, Lednicko-valtický areál a NP Podyjí. Východní část se postupně zvedá do Bílých Karpat a nabízí zajímavá panorama orchideových luk a osamělých stromů. Okolo Brna je jedna z nejhezčích krajin přiléhajících k velkým aglomeracím v České republice. Ze severu Moravský kras, z jihu otevřená krajina jižní Moravy a ze západu Brněnská přehrada. (10) (11) (12)

Vila Tugendhat a Lednicko-valtický areál jsou jihomoravské památky na seznamu UNESCO. (11) "

Obrázek č. 2: Vila Tugendhat

Zdroj: (31)

Obrázek č. 3: Lednicko-valtický areál (zámek)

Zdroj: (32)

V roce 2015 bylo HDP Jihomoravského kraje na 1 osobu 424 994 Kč (nyní přibližně 17 000 USD), což je třetí nejvyšší hodnota v republice (po Praze a Středočeském kraji). (13)

Dále platí, že 60% výměry Jihomoravského kraje tvoří zemědělská půda, z níž 83% připadá na ornou půdu, která patří k nejkvalitnějším v republice. Pěstuje se zde např. pšenice, cukrovka, ječmen, kukuřice, řepka, chmel, zelenina (rajčata, papriky, okurky) a ovoce (zejména meruňky a broskve). Jižní Morava je známa pro své vinařství. 90% plochy vinic v rámci České republiky je na jižní Moravě. V severních oblastech kraje patří mezi významné oblasti průmyslu lesnictví a těžba dřeva. Z průmyslu hraje podstatnou roli strojírenský, elektrotechnický, dřevozpracovatelský, potravinářský, chemický a farmaceutický. Z hlediska dopravy má Jihomoravský kraj důležitou tranzitní funkci. U Brna se protínají dálnice vedoucí na Prahu, Bratislavu, na východní a severní Moravu a rychlostní silnice směrem na Vídeň. Krajem prochází dva železniční koridory a na okraji Brna se nachází mezinárodní letiště. (10) (11) (14)

Největším městem je Brno, které je zároveň druhým nejlidnatějším městem České republiky a sídlem institucí kraje. Brno je mimo jiné nejvýznamnější justiční centrum republiky, sídlem řady univerzit a centrem veletrhů. Druhým největším sídlem je historické město Znojmo. Níže je v tabulce uvedeno deset nejlidnatější jihomoravských měst.

Tabulka č. 2: Deset nejlidnatějších měst v Jihomoravském kraji k 1. 1. 2016

Město	Okres	Počet obyvatel
Brno	Brno-město	377 028
Znojmo	Znojmo	33 787
Břeclav	Břeclav	24 941
Hodonín	Hodonín	24 796
Vyškov	Vyškov	21 250
Blansko	Blansko	20 664
Boskovice	Blansko	11 566
Kyjov	Hodonín	11 405
Veselí nad Moravou	Hodonín	11 229
Kuřim	Brno-venkov	11 051

Zdroj: (33)

4.1.2 Výsledky voleb do zastupitelstva Jihomoravského kraje

V následujících pěti tabulkách budou uvedeny všechny výsledky voleb do zastupitelstva Jihomoravského (Brněnského) kraje v historii. Volby se většinou konaly v polovině mandátu vlády. S výjimkou voleb v roce 2016, které se konaly rok před sněmovními volbami 2017. Pod tabulkami bude stručně uvedena celostátní politická situace během voleb a nové povolební uspořádání v Jihomoravském (Brněnském) kraji.

Tabulka č. 3: Volby 2000

Volby do zastupitelstva Brněnského kraje 2000	
Volební účast: 34,93%	
Čtyřkoalice	31,64%
KSČM	20,80%
ODS	18,22%
ČSSD	13,45%
Nestraníci pro Moravu	6,76%
Ostatní	9,10%

Zdroj tabulky: (41)

První krajské volby se konaly v dobách tzv. opoziční smlouvy. České republice vládla menšinová vláda ČSSD v čele s předsedou vlády Milošem Zemanem. Tato vláda byla ve sněmovně tolerována ODS s předsedou Václavem Klausem. ČSSD a ODS se snažily si rozdělit a zabetonovat moc ve státě. Chtěly prosadit většinový volební zákon, který zamítl Ústavní soud. Obě strany na to ve volbách 2000 doplatily. V Brněnském kraji suverénně vyhrála Čtyřkoalice v čele s KDU-ČSL. Vítězná Čtyřkoalice uzavřela koaliční smlouvu s třetí ODS a hejtnem se stal dosavadní starosta brněnských Židenic Stanislav Juránek. (15) (16)

Tabulka č. 4: Volby 2004

Volby do zastupitelstva Jihomoravského kraje 2004	
Volební účast: 29,71%	
KDU-ČSL	26,18%
ODS	25,80%
KSČM	19,14%
ČSSD	11,93%
Zelená pro Moravu	5,08%
Ostatní	11,85%

Zdroj tabulky: (42)

Volby v roce 2004 probíhaly uprostřed mandátu vlády ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU. Za této vlády vstoupila Česká republika do Evropské unie. V době voleb byl premiérem Stanislav Gross, který předtím vystřídal Vladimíra Špidlu. Sněmovní opozicí byla ODS a KSČM. ODS prosazovala tvrdou opoziční politiku tzv. nulové tolerance. Obě opoziční strany zaznamenaly celostátně velmi dobrý výsledek. ODS zaznamenala velká vítězství a vyhrála ve všech krajích s výjimkou Jihomoravského. Zde těsně zvítězila KDU-ČSL s hejtmanem Stanislavem Juránkem, který se po volbách stal opět hejtmanem. KDU-ČSL a ODS opět utvořily koalici a vládly další čtyři roky. (15) (16)

Tabulka č. 5: Volby 2008

Volby do zastupitelstva Jihomoravského kraje 2008	
Volební účast: 41,05%	
ČSSD	34,84%
KDU-ČSL	23,89%
ODS	15,88%
KSČM	14,41%
Ostatní	10,98%

Zdroj tabulky: (43)

Volby 2008 přilákaly nejvíce voličů v dosavadní historii krajských voleb a Jihomoravský kraj nebyl výjimkou. Na celostátní úrovni vládla vláda Mirka Topolánka, složená z ODS, KDU-ČSL a SZ. Opozicí byla ČSSD a KSČM. Předseda ČSSD Jiří Paroubek výrazně orientoval kampaň na celostátní témata jako poplatky ve zdravotnictví, privatizace nemocnic nebo americký radar. ČSSD se podařilo mobilizovat voliče a volby skončily tzv. oranžovou tsunami. Sociální demokraté vyhráli ve všech krajích. Lídr Jihomoravské ČSSD, tehdy 32letý Michal Hašek, uzavřel koalici s ODS a stal se hejtmanem. V září 2010 se však oranžovo-modrá koalice rozpadla a místo ODS v koalici zaujala KDU-ČSL. Stanislav Juránek se stal prvním náměstkem hejtmana. (15) (16)

Tabulka č. 6: Volby 2012

Volby do zastupitelstva Jihomoravského kraje 2012	
Volební účast: 37,67%	
ČSSD	27,01%
KSČM	18,65%
KDU-ČSL	17,03%
ODS	9,21%
TOP 09	5,86%
Ostatní	22,24%

Zdroj tabulky: (44)

V době konání těchto voleb vládla nepopulární vláda Petra Nečase, složená z ODS, TOP 09 a LIDEM. Opozicí byla ČSSD a KSČM. Vláda praktikovala politiku škrťů a časté byly korupční skandály. Ve volbách došlo k oslabení pravice, ale i ČSSD. Naopak posílení se dočkala KSČM, která vyhrála v Ústeckém a Karlovarském kraji. Nicméně celorepublikově uhájila první místo ČSSD. Vítězem byla ČSSD i na jižní Moravě, kde opět uzavřela koalici s KDU-ČSL. Hejtmanem se znovu stal Michal Hašek a prvním náměstkem hejtmana Stanislav Juránek. (15) (17)

4.1.3 Významné osobnosti současné jihomoravské krajské politiky

Níže budou představeni všichni tři jihomoravští hejtmani, současný brněnský primátor a lídr současné opozice vůči krajské koalici.

Nyní sedmapadesátiletý Bohumil Šimek začínal v roce 1979 jako prodejce ve firmě na traktory Zetor Brno. Mezi lety 1979 – 1990 pracoval ve Státním projektovém ústavu Brno, kde působil i na pozici vedoucího odboru informační soustavy. V roce 1990 získal titul Mgr. na Univerzitě J. E. Purkyně v Brně (právo) a v roce 1991 titul JUDr. na Masarykově univerzitě. Poté působil na Ministerstvu vnitra ČSFR a od roku 1993 jako

ředitel okresního oddělení Policie ČR Brno-venkov. V letech 2009 – 2013 působil jako vedoucí sekretariátu odboru kanceláře hejtmána Krajského úřadu (za hejtmána Haška) a jako bezpečnostní poradce. Poté se stal náměstkem ředitele Městské policie Brno a v roce 2015 jejím ředitelem. Po volbách v roce 2016 je hejtmánem Jihomoravského kraje jako neustraník za hnutí ANO. Je ženatý a má jednu dceru. (34)

Nyní čtyřicetiletý Michal Hašek vstoupil do ČSSD v roce 1998. V roce 1999 dokončil Právnickou fakultu Masarykovy Univerzity. Během studia pracoval jako OSVČ pro zprostředkovatelskou činnost a chvíli jako asistent starosty městyse Drásov. Mezi lety 1998 – 2000 byl asistentem poslance Koudelky, v letech 2000 – 2002 působil jako tajemník poslaneckého klubu ČSSD. Poslancem byl mezi lety 2002 – 2014, s krátkou pauzou před sněmovními volbami 2010, kdy byl voliči vykroužkován nahoru. Byl jihomoravským hejtmánem mezi lety (2008 – 2016). Je ženatý a má jednu dceru. (35)

Nyní jednašedesátiletý Stanislav Juránek po dokončení gymnázia v roce 1977 pracoval jako dělník, mistr a stavbyvedoucí v Jihomoravských státních lesích. Při práci získal titul Ing. na Mendelově univerzitě v oboru lesní inženýrství (1980 - 1986). V roce 1989 byl mluvčí Občanského fóra v Jihomoravských státních lesích. V letech 1990 – 1995 pracoval v Ekostavbách Brno, a. s. jako vedoucí střediska a člen dozorčí rady. Členem KDU-ČSL je od roku 1994. Od té doby zastává především politické funkce. Např.: zastupitel radní a starosta městské části Brno-Židenice, zastupitel a radní města Brna, místopředseda strany, hejtmán Jihomoravského kraje (2000 – 2008), senátor (2010 - 2016). Je ženatý a má 3 syny. (36)

Nyní třiapadesátiletý Petr Vokřál v roce 1987 získal titul Ing. na Stavební fakultě VUT v Brně. Po škole pracoval ve Výzkumném ústavu inženýrských staveb a na Odboru životního prostředí Magistrátu města Brna. V letech 1992 – 2013 pracoval A.S.A. Group, která se zabývá především odpady. Působil jako jednatel mnoha dceřiných společností a mezi lety 2009 – 2013 byl generálním ředitelem A.S.A. Group pro oblast střední a východní Evropy se sídlem ve Vídni. Od roku 2014 je brněnským primátorem za hnutí ANO 2011. A od roku 2015 je místopředsedou hnutí. Je rozvedený a má 4 děti. (37) (38)

Nyní dvaatřicetiletý Roman Celý absolvoval ZŠ ve Vyškově, SOŠ v Kuřimi (obor mechanik, seřizovač). V roce 1996 získal titul DiS. na VOŠ Pardubice, zaměření lékařská

elektronika. Mezi lety 1996 – 2004 pracoval v oboru. Roku 1999 vstoupil do KDU-ČSL. Od roku 2004 zastává politické funkce a funkce v dozorčích a správních radách. Např.: zastupitel, radní a místostarosta Vyškova, zastupitel, radní a náměstek hejtmana Jihomoravského kraje, člen správní rady Charity Vyškov. Titul BA (Hons) získal v roce 2012 na B.I.B.S., a.s. a titul Ing. v roce 2015 na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V roce 2014 neúspěšně kandidoval do senátu a po volbách v roce 2016 se stal lídrem nejsilnější opoziční strany v krajském zastupitelstvu. Je ženatý a má 5 dětí. Náměstkem hejtmana: (2012 - 2016) nyní lídr opozice (39) (40)

4.2 Volby 2016

4.2.1 Celkové výsledky

Tabulka č. 7: Volby 2016

Volby do zastupitelstva Jihomoravského kraje 2016	
Volební účast: 36,84%	
ANO 2011	20,84%
KDU-ČSL	15,94%
ČSSD	15,49%
KSČM	9,69%
ODS	8,07%
TOP 09/Žít Brno	6,67%
Starostové pro Jižní Moravu	6,21%
SPD/SPO	5,66%
SZ/Piráti	5,11%
Ostatní	6,32%

Zdroj tabulky: (19)

Výsledky zatím posledních krajských voleb v roce 2016 odrážejí celkovou rozdrobenost české politické scény. V roce 2013 bylo do poslanecké sněmovny zvoleno

sedm subjektů. Vládu tvoří ČSSD, ANO 2011 a KDU-ČSL. Premiérem je Bohuslav Sobotka. Opozicí je KSČM, TOP 09, ODS a Úsvit. Vláda je na české poměry populární. Důkazem toho je první místo ANO, druhé místo ČSSD a dobrý výsledek KDU-ČSL v těchto krajských volbách v celostátních výsledcích. Byli to vůbec první krajské volby, ve kterých nezvítězila opozice. Do nově zvoleného zastupitelstva Jihomoravského kraje se dostalo deset kandidátních listin, z nichž některé byly tvořeny více stranami. Volby skončily velkou porážkou stávajícího hejtmána Michala Haška, jehož ČSSD skončila až třetí. Novým hejtmánem se stal lídr ANO Bohumil Šimek. V koalici jsou dále ČSSD, TOP 09/Žít Brno a Starostové pro Jižní Moravu. (18)

4.2.2 Kandidáti s nejvyšším počtem preferenčních hlasů

Tabulka č. 8: Top 10 v preferenčních hlasech

Kandidáti s nejvyšším počtem preferenčních hlasů při volbách do Zastupitelstva Jihomoravského kraje 2016				
	Jméno	Kandidátní listina	Absolutní počet preferenčních hlasů	Preferenční hlasy / hlasy pro kandidátní listinu
1.	Stanislav Juránek	KDU-ČSL	14 269	25,98%
2.	Roman Celý	KDU-ČSL	9 407	17,13%
3.	Michal Hašek	ČSSD	8 103	15,18%
4.	Petr Vokřál	ANO 2011	4 066	5,66%
5.	Roman Hanák	ČSSD	3 590	6,72%
6.	Bohumil Šimek	ANO 2011	3 252	4,52%
7.	Marek Šlapal	ČSSD	3 191	5,98%
8.	Jiří Němec	KDU-ČSL	2 834	5,16%
9.	Jaromíra Vítková	KDU-ČSL	2 431	4,42%
10.	Petr Šelepa	ČSSD	2 408	4,51%

Zdroj: (19)

Bývalý hejtman Stanislav Juránek získal celorepublikově druhý největší počet preferenčních hlasů. Předběhl ho pouze jeho stranický kolega Jiří Čunek ze Zlínského kraje. V porovnání s minulostí si však vedl hůře.

Zajímavostí je 1049 preferenčních hlasů pro známého náměstka brněnského primátora Matěje Hollana, z hnutí Žít Brno. Zakroužkovalo ho 4,56% lidí, kteří volili koalici TOP 09 a Žít Brno. V okrese Brno-město se tento podíl zvedl na 5,61% (669 preferenčních hlasů). Vzhledem k Hollanově mediální známosti se mohou zdát tato čísla nízká. Nabízí se dvojí vysvětlení. To první říká, že jde o důsledek nízké medializace Hollanovy kandidatury ve spojení s faktem, že byl až na posledním místě kandidátní listiny. Podle druhého vysvětlení jde o signál poklesu jeho popularity. Které z vysvětlení je správné, napoví volby do brněnského zastupitelstva, které jsou plánovány na podzim roku 2018. (19)

4.2.3 Kauzy Michala Haška

Jihomoravským volbám 2012 předcházela řada kauz, které ovlivnily výsledek voleb. Především pozicí Michala Haška otřásla řada afér. Následuje přehled pěti kauz a kauziček, na které budou respondenti dotazováni v dotazníkovém šetření. Tři se týkají Michala Haška a dvě Stanislava Juránka.

Sobota 26. října 2013 byla druhým dnem voleb do poslanecké sněmovny. Pro ČSSD volby skončily zklamáním. Vyhrála s 20,45% hlasů, ale ambice a čísla předvolebních průzkumů byly vyšší. Ten den večer proběhla na zámku v Lánech schůzka prezidenta Miloše Zemana se zástupci opoziční frakce ČSSD vůči Bohuslavu Sobotkovi. Těmi byli Michal Hašek, Milan Chovanec, Zdeněk Škromach, Jeroným Tejc a Jiří Zimola. Domluvili se, že o schůzce nebudou mluvit. Michal Hašek v následujících třech dnech několikrát veřejně popřel, že by se takové schůzky zúčastnil. Nakonec však pravda vyšla najevo. Pro všechny účastníky, s výjimkou Milana Chovance, měla schůzka za následek oslabení pozic ve strukturách ČSSD. Michal Hašek odstoupil z funkce prvního místopředsedy ČSSD. (20) (21)

Další kauzou je tzv. neexistující mluvčí. Za hejtmana Michala Haška několik let elektronicky komunikovala s médii Lucie Proutníková. Ve skutečnosti se jednalo o

lobbistku Janu Mrencovou. Sám Hašek o Proutníkové řekl, že netuší, kdo to je. Jihomoravský kraj dal Mrencové celkově bezmála čtyři miliony korun na mediální služby a vzdělávání úředníků. Před volbami 2016 se těmito smlouvami zabýval kontrolní výbor kraje a nenašel pochybení. (22) (23) (24)

Dále čelil Hašek kritice za kumulaci funkcí. Podle seznamu Matěje Hollana ze září 2012 v jednu chvíli zastával 30 funkcí. A to v poslanecké sněmovně, na radě vlády, na kraji, v ČSSD a ve správních či dozorčích radách. Později se vzdal mandátu poslance. (25) (26)

4.2.4 Kauzy Stanislava Juránka

Pár měsíců před volbami se objevil audit k pronájmu letištní budovy brněnského letiště v Tuřanech a pozemků v okolí. Jednalo se o smlouvy uzavřené v roce 2004 za vlády hejtmána Juránka. Kritici tvrdí, že smlouva byla pro kraj nevýhodná a firma Letiště Brno na tom vydělává. Ve věci bylo provedeno více auditů, ve kterých se však nedospělo k žádnému závěru. Podle kritiků byly audity zmanipulované. Proti Juránkovi není v této věci vedeno trestní stíhání.

Spíše drobnější kauzou byla Juránkova kumulace funkcí. Tento argument proti Juránkovi použil v senátorské předvolební kampani kandidát ANO Jiří Dušek, který nakonec těsně vyhrál. Juránek byl v té době nejen senátor, ale i první náměstek hejtmána, zastupitel města Brna, městské části Brno-Židenice a měl i funkce ve stranických strukturách KDU-ČSL. (27) (28)

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výsledky

V rámci praktické části bakalářské práce byl rozeslán respondentům internetový dotazník obsahující 20 otázek. Otázky se týkaly volebního chování respondentů, oblíbenosti předních jihomoravských politiků a vybraných kauz. Sběr respondentů probíhal především v jihomoravských facebookových skupinách, na základě databáze mailových kontaktů a dalšími způsoby. Důležité bylo posbírat odpovědi od množiny respondentů, která by byla demograficky podobná jihomoravskému voličstvu. K rozřazení respondentů do demografických skupin, sloužily poslední čtyři otázky dotazníku.

Obrázek č. 4: Výsledek první dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

59,65% respondentů dotazníku uvedlo, že se zúčastnili podzimních voleb do zastupitelstva Jihomoravského kraje. Reálná účast ve volbách byla 36,84%. Tedy něco přes 2% nad celostátním průměrem. Nepoměr mezi deklarovanou volební účastí respondentů a reálnou volební účastí je pravděpodobně dán faktem, že řada nevoličů dotazník vůbec neotevřela nebo nezačala vyplňovat. Pro respondenty, kteří na první otázku odpověděli negativně, šlo o poslední otázku. Pro účely práce byly analyzovány pouze odpovědi respondentů, kteří se voleb zúčastnili.

Obrázek č. 5: Výsledek druhé dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

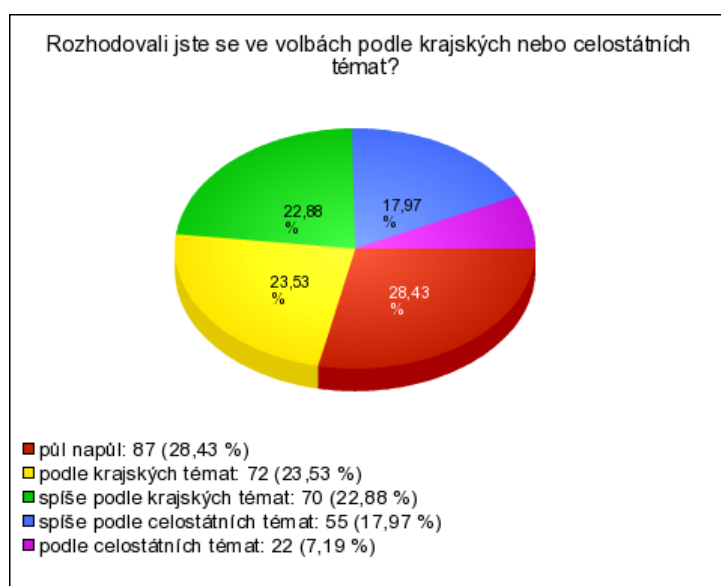
Výsledek dotazníku se víceméně shoduje s výsledkem skutečných voleb. Odchyłka v procentech hlasů v dotazníku od reálného výsledku u politických stran, nepřekročila odchylku 2%. Jedinou výjimkou je KSČM, která je o 3,5% podhodnocena. To může být dáno tím, že mezi částí populace, která nepoužívá internet, je pravděpodobně více voličů KSČM.

Třetí otázka zněla: *Vysvětlete prosím, proč jste volili právě tuto stranu (stačí jedna věta)*. Tato otázka byla jako jediná nepovinná, protože při ní nestačilo zvolit jednu z nabízených možností. Podle analýzy nejvíce respondentů opustilo vyplňování dotazníku právě při této otázce. Níže budou uvedeny typické odpovědi na tuto otázku pro každou politickou stranu.

Voliči ANO nejčastěji uváděli, že jde o novou stranu, volební program a snahu o „vyšachování“ Michala Haška. Voliči KDU-ČSL uváděli dlouhodobý vztah ke straně a ke konkrétním kandidátům. Často bylo zmiňováno jméno Stanislava Juránka, který získal hlasy i od lidí, kterým není KDU-ČSL příliš sympatická. Jedna volička starší šedesáti let napsala, že lidovce volí vždy, protože je volil její otec za první republiky. Voliči ČSSD

uváděli program a dlouhodobý vztah ke straně. U komunistů převládala kritika současného režimu. Voliči ODS svoji volbu zdůvodňovali nejčastěji programem a pravicovou orientací. Voliči TOP 09 a Žít Brno velmi „vychvalovali“ volební program. U STAN byla nejčastějším důvodem volby důvěra ke konkrétním kandidátům a u SPDSPO voliči zmiňovali především otázku migrace a uprchlíků. U Pirátů a Zelených voliči dominantně uváděli volební program.

Obrázek č. 6: Výsledek čtvrté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Tato otázka bude rozebrána nejpodrobněji, protože je nejdůležitější z pohledu cíle této práce. Z grafu je patrné, že krajská i celostátní témata hrála v rozhodování voličstva významnou roli, nicméně důležitost krajských témat byla o něco větší. To vyplývalo i z odpovědí na předchozí otázku. Často byl zmiňován volební program nebo konkrétní kandidáti. Podle krajských témat se nejvíce rozhodovali voliči Starostů pro Jižní Moravu. Celostátní témata více uváděli voliči KSČM a SPDSPO. U ANO, ODS, koalice Pirátů a Zelených a voličů ostatních stran jsou odpovědi rozloženy podobně jako v celkovém vzorku. Oproti tomuto průměru voliči KDU-ČSL a ČSSD uváděli mírně častěji krajská témata a voliči TOP 09 a Žít Brno zase mírně častěji uváděli celostátní témata.

Zároveň bylo zjištěno, že lidé pouze minimálně přecházeli mezi dvěma stranami, které jsou navzájem ideově vzdálené. Díky roztržitosti politického spektra mohou lidé volit podle krajských programů a osobností, aniž by museli volit proti svému přesvědčení.

U odpovědi *podle krajských témat* je silnější zastoupení žen. Naopak slabě je zastoupena nejstarší generace nad 60 let a mírně slaběji byla tato odpověď volena Brňany. Vliv vzdělání nebyl zjištěn. Odpověď *spíše podle krajských témat* byla o něco více volena ženami, vysokoškoláky a také lidmi nad 45 let. Vzorek respondentů, kteří zvolili možnost *půl napůl*, je genderově a geograficky vyvážený a je mírně nadreprezentován u vysokoškoláků a lidí mezi 45 – 59 lety. Možnost *spíše podle celostátních témat* výrazně častěji volili muži a mírně častěji Brňané. Tuto možnost zvolilo méně vysokoškoláků. Poslední odpověď *podle celostátních témat* je mírně častější u mužů, Brňanů a lidí do 29 let. Naopak méně často tuto odpověď volili vysokoškoláci.

Obrázek č. 7: Výsledek páté dotazníkové otázky

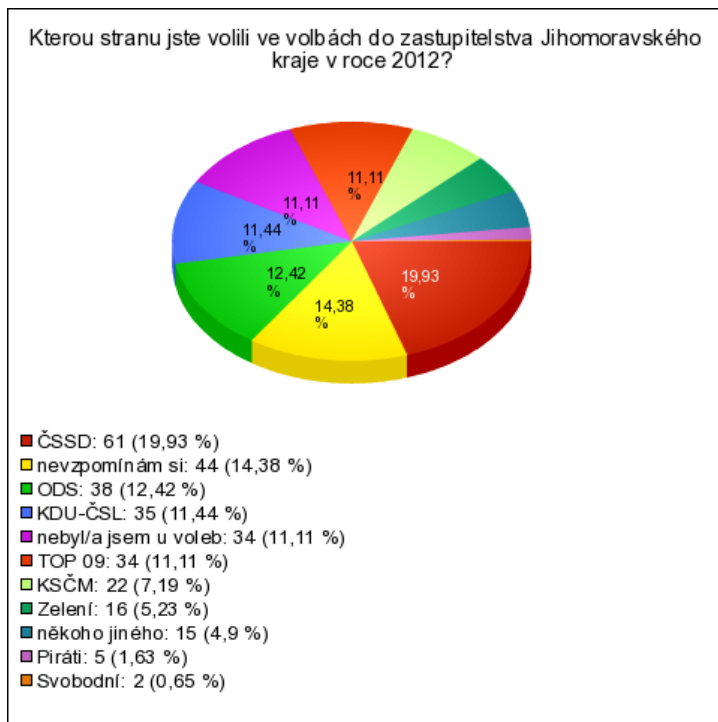

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

U této otázky vyšla o něco vyšší odchylka mezi výsledky dotazníku a realitou než u otázky na krajské volby 2016. Odchylka větší než 3% je u ČSSD, ANO a KSČM směrem

dolů a u TOP 09 směrem nahoru. Volby v Jihomoravském kraji tehdy vyhrála ČSSD v čele se současným premiérem Bohuslavem Sobotkou s 23,94% hlasů.

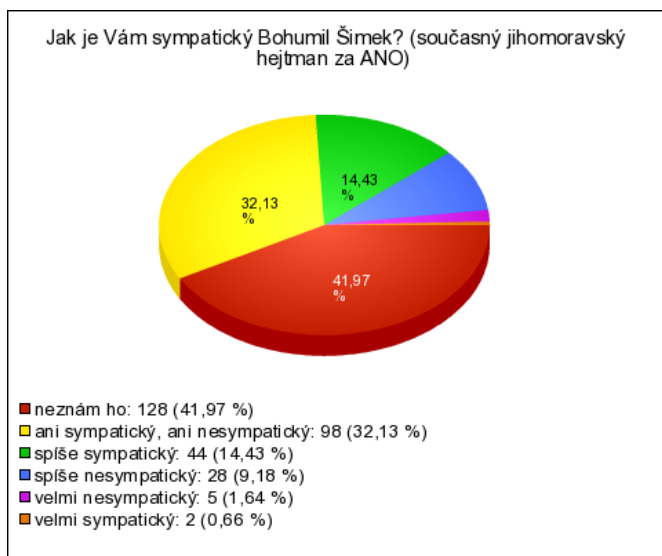
Obrázek č. 8: Výsledek šesté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

U otázky na krajské volby 2012 mnoho respondentů zvolilo možnosti *nevzpomínám si* nebo *nebyl/a jsem u voleb*. Z grafu je vidět převaha ČSSD. Ta tehdy v čele s Michalem Haškem suverénně vyhrála se ziskem 27,01% hlasů. To je o téměř 12 procentních bodů více než o čtyři roky později.

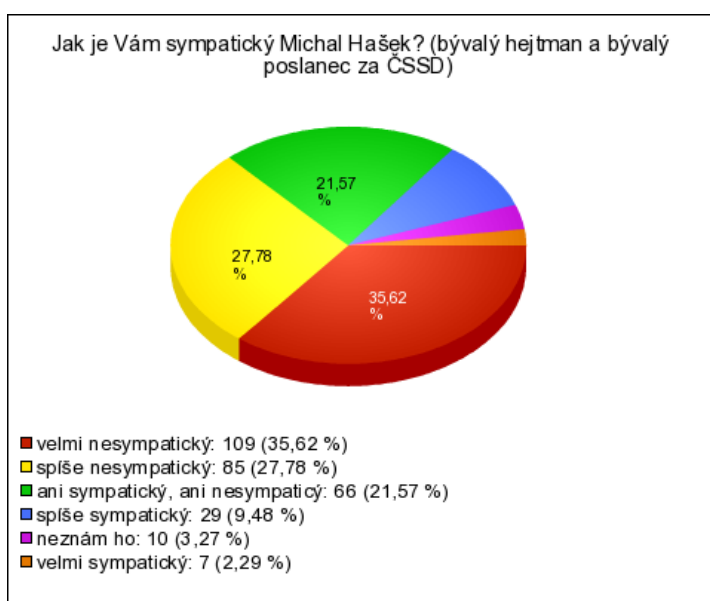
Obrázek č. 9: Výsledek sedmé dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Současný hejtmán zatím nestihl příliš vstoupit do podvědomí jihomoravské veřejnosti. 42% respondentů, kteří deklarovali svoji volební účast, jej nezná. Lze předpokládat, že mezi nevoliči by bylo toto procento ještě vyšší. Z voličů ANO jej nezná 15%. Více než polovina respondentů jej hodnotí jako sympatického, opačný názor zastává přibližně desetina dotázaných. Lze očekávat, že jako úřadující hejtmán postupně více pronikne do podvědomí jihomoravské veřejnosti.

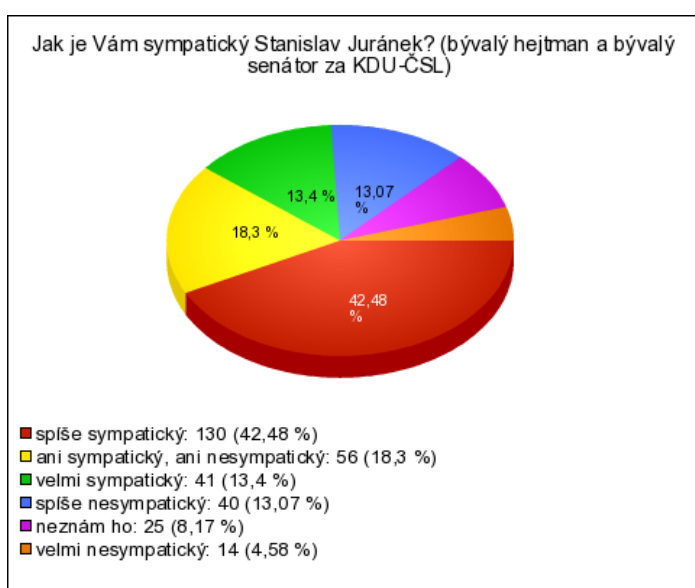
Obrázek č. 10: Výsledek osmé dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

V hodnocení Michala Haška lze vidět převažující negativní hodnocení. 38% voličů ČSSD jej hodnotilo jako *ani sympatického, ani nesympatického*. 30 % z nich jej považuje za *spíše sympatického* a po 10% získaly možnosti *spíše nesympatický* a *velmi sympatický* a *neznám ho*. Variantu *velmi nesympatický* ne zvolil žádný. U voličů ČSSD z let 2012 a 2013 jsou nesympatie k Haškovi silnější, z čehož vyplývá odliv hlasů od ČSSD na základě výběru lídra kandidátky.

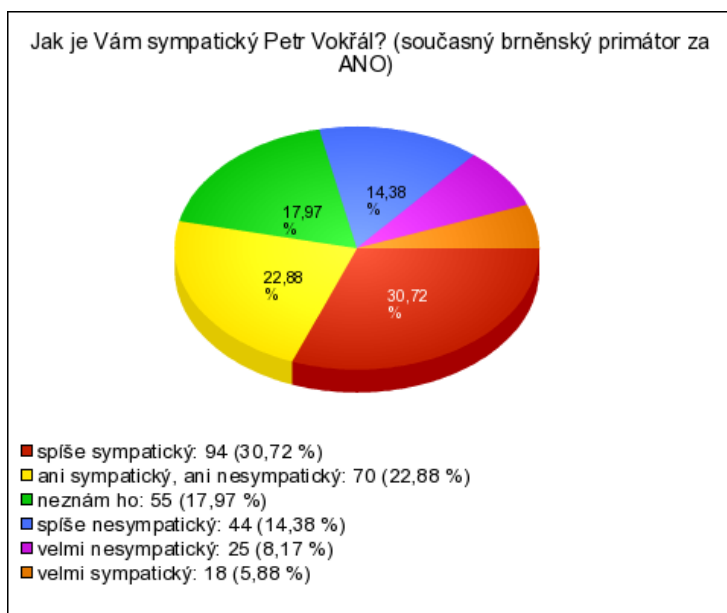
Obrázek č. 11: Výsledek deváté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Stanislav Juránek získal velmi pozitivní hodnocení. Tento výsledek je o to cennější, že v politice působí již velmi dlouho. Někteří voliči KDU-ČSL dokonce uváděli, že stranu volili pouze kvůli němu. Je populární napříč politickým spektrem, snad s výjimkou voličů KSČM. Ani tato popularita však nezabránila jeho těsné porážce při podzimní obhajobě senátorského mandátu v obvodu Brno-město.

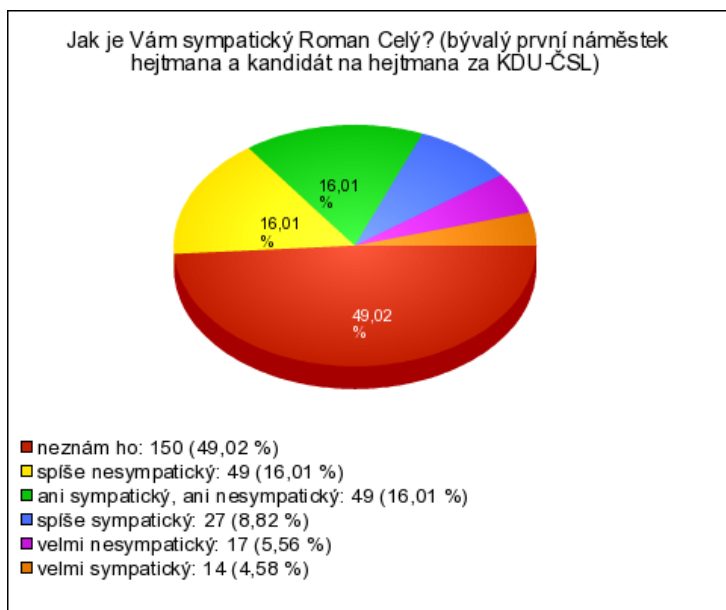
Obrázek č. 12: Výsledek desáté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

V samotném Brně bylo Vokřálovo hodnocení následující: 8% zvolilo možnost *velmi sympatický*, 35% *spíše sympatický*, 24% *ani sympatický, ani nesympatický*, 15% *spíše nesympatický*, 8% *velmi nesympatický* a 10% *neznám ho*. U voličů hnutí ANO převažují sympatie. Z pohledu osobní popularity by Petr Vokřál neměl mít problém s obhajobou postu primátora ve volbách v roce 2018.

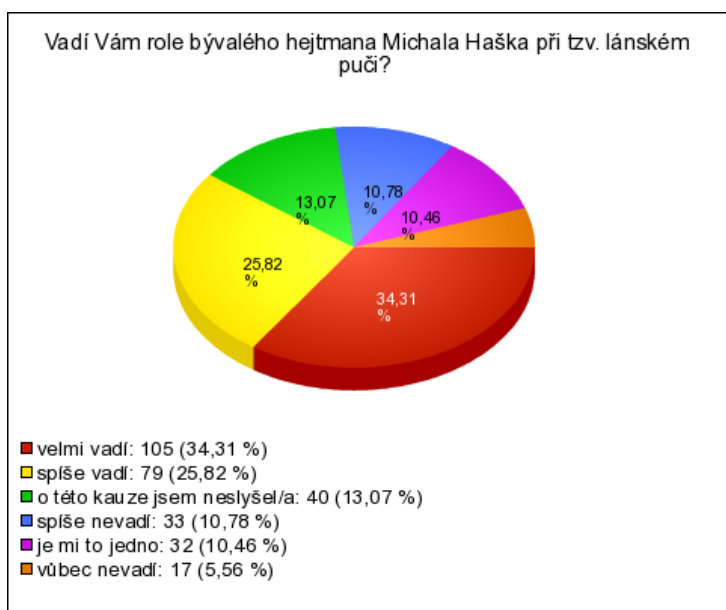
Obrázek č. 13: Výsledek jedenácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Roman Celý je ze všech hodnocených politiků nejméně známým. Čtvrtina voličů KDU-ČSL *ho nezná*, další čtvrtině je *velmi sympatický* a třetí čtvrtině je *spíše sympatický*. 17% z nich zvolilo možnost *ani sympatický, ani nesympatický* a 8% *spíše nesympatický*. Pokud se chce Celý jednou dostat na úroveň svého stranického kolegy Juránka, tak ho čeká ještě hodně práce.

Obrázek č. 14: Výsledek dvanácté dotazníkové otázky

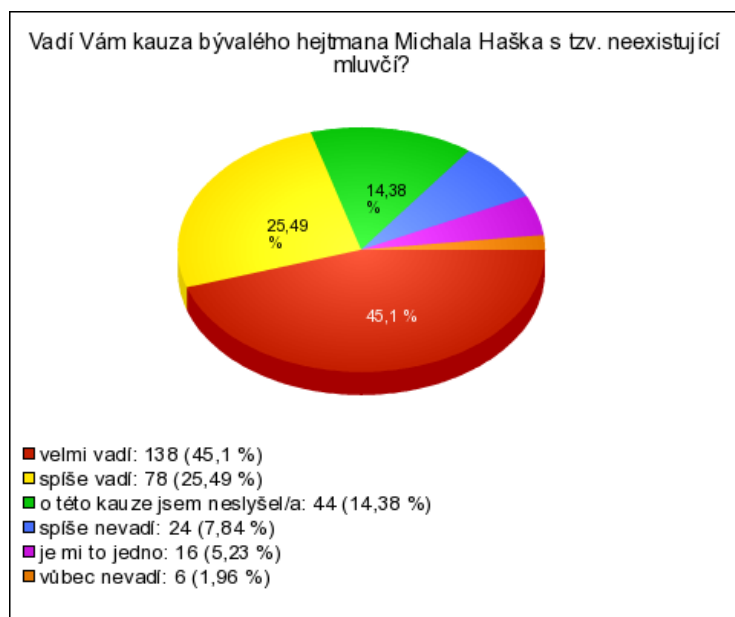

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Roli Michala Haška při tzv. lánském puči vnímá 60% respondentů negativně a 16% jeho role nevadí. U voličů ČSSD z roku 2016 je tento poměr 51 ku 28 ve prospěch negativního hodnocení a u voličů ČSSD z roku 2013 je 55 ku 23 v tentýž „prospěch“. Lze tedy říci, že v souvislosti s lánským pučem je Hašek vnímán negativně i mezi voliči ČSSD.

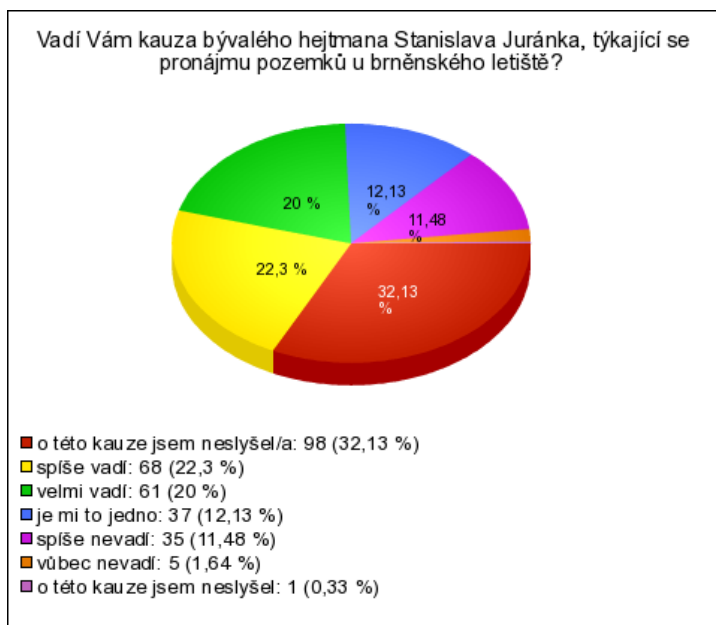
Obrázek č. 15: Výsledek třinácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Kauza tzv. neexistující mluvčí vadí ještě většímu počtu respondentů než kauza lánského puče. 71% dotázaných uvedlo, že jim kauza vadí a desetina uvedla opak. Mezi voliči ČSSD z roku 2016 je tento poměr 43 ku 28 a mezi voliči ČSSD z roku 2013 55 ku 20. I u této kauzy platí, že má Hašek mezi svými voliči lepší pozici než u celého elektorátu. Nicméně i tito voliči se na jeho roli v této kauze dívají spíše negativně.

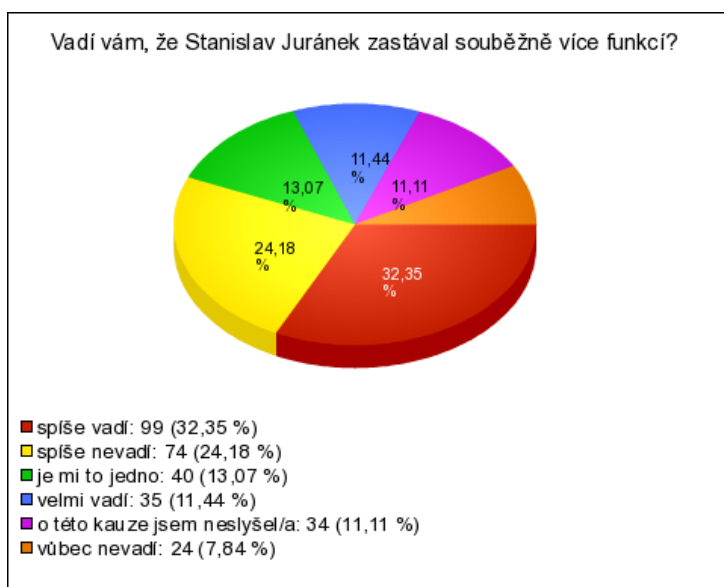
Obrázek č. 16: Výsledek čtrnácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Ze všech kauz je tato nejméně známá. To není překvapením, neboť v předvolebním čase byla málo diskutována. Voliči KDU-ČSL volili následující možnosti: 2% *velmi vadí*, 34% *spíše vadí*, 11% *spíše nevadí*, 0% *vůbec nevadí*, 26% *je mi to jedno* a 25% *o této kauze neslyšelo*. Odpověď s nejnižším počtem hlasů je vinou překlepu při zadávání dotazníku, který byl následně opraven.

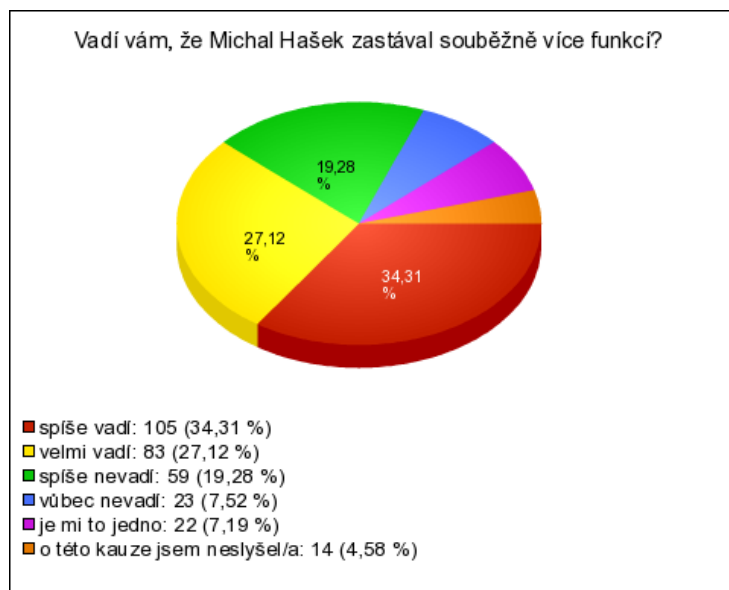
Obrázek č. 17: Výsledek patnácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Poměr vadí/nevadí je u celkového elektorátu 44 ku 32 a u voličů KDU-ČSL 30 ku 47.

Obrázek č. 18: Výsledek šestnácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Kumulace funkcí u Haška vadí více než u Juránka. To může být dáno Haškovou neoblíbeností, větším rozsahem kumulace nebo kombinací obojího. Poměr vadí/nevadí je u celého elektorátu 61 ku 28, u voličů ČSSD z roku 2016 47 ku 43 a u voličů ČSSD z roku 2013 36 ku 19 (39% těchto respondentů uvedlo, že o kauze neslyšelo).

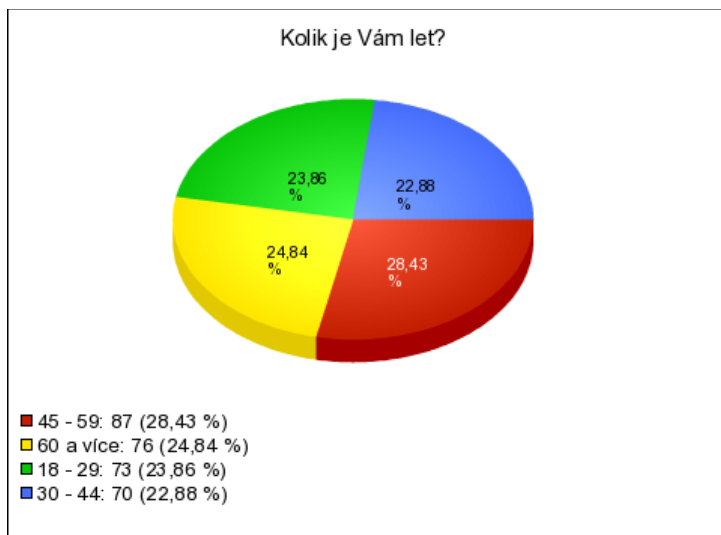
Obrázek č. 19: Výsledek sedmnácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

U mužů více bodovala KSČM, ODS, TOP 09 a Žít Brno a strany pod pěti procenty. Ženy více preferovali ANO, KDU-ČSL a ČSSD. Genderově vyvážený výsledek vyšel u STAN, SPD a u koalice Pirátů a Zelených.

Obrázek č. 20: Výsledek osmnácté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Voličstvo hnutí ANO vyšlo věkově vyrovnané s mírným podprezentováním skupiny 30 – 44. Podpora KDU-ČSL a ČSSD s rostoucím věkem mírně sílí. U KSČM je tato závislost ještě silnější. ODS vyšlo věkově vyrovnané voličstvo, byť s o něco silnější

podporou ve skupinách 18 – 29 a 45 – 59. TOP 09 a Žít Brno jsou nejsilnější u nejmladších. Naopak STAN, zaznamenalo nejslabší výsledek právě u nejmladších. Voličstvo SPDSPO se skládá téměř výhradně z příslušníků dvou mladších věkových kategorií. Koalice Pirátů a Zelených má vyváženou podporu v prvních třech kategoriích a slabší u seniorů. Pravděpodobnost volby ostatních (malých) stran klesá s rostoucím věkem.

Obrázek č. 21: Výsledek devatenácté dotazníkové otázky

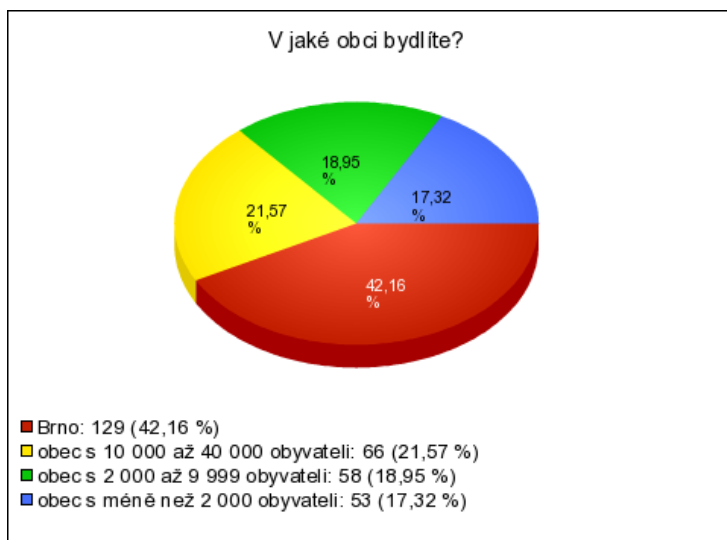

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

Podpora hnutí ANO mezi jednotlivými vzdělanostními skupinami je vyrovnaná. U KDU-ČSL, ODS a STAN jsou nadreprezentováni vysokoškolští voliči. Podpora ČSSD, KSČM, SPDSPO a malých stran s rostoucím vzděláním klesá. Voliči koalic TOP 09 a Žít Brno a Pirátů a Zelených jsou vzdělanostně vyvážení.

V dotazníku figurovalo více vzdělaných lidí, než je průměr populace. To může být dáno vyšší volební disciplínou těchto lidí ve volbách druhého řádu, jejich vyšším zájmem o politiku nebo vyšším podílem vzdělanějších respondentů. U nevoličů z otázky č. 1 nebyly zjišťovány demografické údaje, takže v tomto nemůže dotazníkové šetření nabídnout vysvětlení.

Obrázek č. 22: Výsledek dvacáté dotazníkové otázky

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření

V Brně více bodovalo hnutí ANO, ODS, Piráti a Zelení. Brněnští respondenti výrazně podpořili TOP 09 a Žít Brno. Mimo Brno voliči více volili ČSSD, KSČM, STAN a malé strany. U KDU-ČSL a SPDSPO vyšel víceméně vyrovnaný výsledek.

5.2 Diskuse

Dotazník vyplnilo 513 respondentů. 306 (59,65%) uvedlo, že se zúčastnili voleb do krajského zastupitelstva Jihomoravského kraje na podzim loňského roku. Tito respondenti dále odpověděli na devatenáct dalších otázek. Po respondentech, kteří se nezúčastnili voleb, nebyly vyžadovány další odpovědi. Vzorek respondentů je víceméně vyvážený podle čtyř demografických kritérií. Jedinou výjimkou je o něco vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí, než je podíl v populaci. To může být dáno vyšší volební účastí v této voličské skupině.

Poprvé v historii krajských voleb v České republice byl nejvíce mediálně sledovaný souboj vládních stran, nikoliv souboj vlády s opozicí. A souboj na jižní Moravě byl jedním z nejsledovanějších. Mimo jiné šlo o to, jestli Michal Hašek, který je známý z celostátní politiky, dokáže obhájit drtivé vítězství z roku 2012. Bylo zjištěno, že jednotlivé kauzy ČSSD pod vedením Michala Haška tuto stranu výrazně oslabily a znemožnily jí bojovat o

vítězství. Zatímco v roce 2012 získala jihomoravská ČSSD o 3,5% lepší výsledek než byl celostátní průměr sociální demokracie, tak v roce 2016 byly oba výsledky téměř totožné. Důležitým zjištěním je i fakt, že ČSSD volili téměř výhradně voliči, kteří by se dali označit jako její voličské jádro.

Chování voličů ovlivňovala témata krajské i celostátní politiky. O něco větší vliv měla témata krajská. Z dat nicméně vyplývá, že voliči, kteří se rozhodovali podle krajských témat, nevolili stranu, která by jim byla zásadně ideově vzdálená. Současná rozdrobenost politického spektra nabízí voličům větší nabídku stran, které jsou pro ně ideově přijatelné. Tento fakt by mohl do budoucna podnítit větší konkurenční boj mezi ideově příbuznými stranami ve věci kvality krajského či komunálního volebního programu.

Největší sympatie voličů měl Stanislav Juránek a nejhůře dopadl Michal Hašek. Politici ANO Bohumil Šimek a Petr Vokřál získali spíše pozitivní hodnocení. Roman Celý byl nejméně známý ze všech pěti osobností.

Respondentům nejvíce vadila Haškova kauza tzv. neexistující mluvčí. Hašek byl negativně hodnocen i ve věci tzv. lánského puče a ve věci kumulace funkcí. K Juránkovým kauzám byli respondenti o něco shovívavější. Kumulace funkcí u Michala Haška spíše nebo velmi vadila 61% respondentům. Kumulace funkcí u Stanislava Juránka vadila pouze 43% respondentům. Tento rozdíl nelze vysvětlit pouze větším počtem Haškových funkcí. Roli zde musela sehrát i jeho nízká popularita, a naopak vysoká popularita Juránka.

Podle výsledku je hnutí ANO silnější u žen a v Brně (a slabší ve zbytku kraje). Jeho podpora je vzdělanostně a věkově vyrovnaná. KDU-ČSL je mírně silnější u žen a u vysokoškoláků. S rostoucím věkem mírně roste její podpora. ČSSD je slabší v Brně a u mužů. S rostoucím vzděláním její podpora klesá. Relativně dobře si vedla u voličů nad 45 let. KSČM je slabší v Brně, silnější u mužů a s rostoucím vzděláním její podpora klesá. S rostoucím věkem její podpora silně roste. ODS je silnější u mužů, v Brně, mezi vysokoškoláky a u věkových skupin 18 – 29 a 45 – 59. Koalice TOP 09 a Žít Brno je výrazně silnější v Brně, silnější mezi muži a lidmi mezi 18 – 29. Její podpora je relativně vzdělanostně vyvážená. STAN je silnější mezi vysokoškoláky, mimo Brno. Slabší je u nejmladší věkové skupiny a jejich podpora je genderově vyvážená. Koalice SPDSPO je

volena především lidmi pod 45 let. Její podpora se stoupajícím vzděláním mírně klesá a je genderově vyvážená. Koalice Pirátů a Zelených má genderově a vzdělanostně vyváženou podporu. Mírně silnější podporu má v Brně. Naopak slabou podporu má mezi lidmi staršími 60 let. Mezi voliči ostatních stran převažují muži, lidi pod 45 let a mírně častěji lidé bydlící mimo Brno. Tyto strany mají nižší podporu mezi vysokoškoláky.

5 Závěr

Bakalářská práce je v teoretické části zaměřena především na historii krajů v českých zemích, orgány a pravomoci krajů, volebním chování, volby druhého řádu, teorii koalic a volebním systém pro volby do krajských zastupitelstev. V praktické části je rozvedena především charakteristika Jihomoravského kraje, předvolební kauzy a volební výsledky. V kapitole *Výsledky a diskuse* jsou rozebrány výsledky dotazníkového šetření zaměřené na volby do krajských zastupitelstev v Jihomoravském kraji v roce 2016.

Závěrem této práce je, že voliči se při krajských volbách rozhodovali na základě kombinace krajských (místně kontextuálních) a celostátních faktorů. V mixu těchto dvou faktorů je o něco silnější faktor krajský. To může být mírně překvapující. K větší váze krajských témat může přispívat roztržičnost politického spektra. V předchozích volbách se do jihomoravského zastupitelstva dostalo čtyři až pět politických subjektů. Na podzim 2016 se toto číslo zvedlo na devět. Lidé si tedy mohli v rámci (z jejich pohledu) ideologicky přijatelných stran dovolit vybírat z více subjektů. Důsledkem bylo, že se lidé mohli více zaměřit na krajská témata a jednotlivé programy. V práci je dilema krajská vs. celostátní témata rozebráno z hlediska demografických skupin a politické orientace. V otevřené otázce lidé nejčastěji jako důvod volby uváděli volební program, vztah ke straně a konkrétní kandidáty.

V otázce osobní popularity pěti významných jihomoravských politiků si nejlépe vedl Stanislav Juránek a nejhůře Michal Hašek. Současného hejtmána Bohumila Šimka stále ještě mnoho voličů nezná. Z dalších otázek vyplývá, že Michalu Haškovi velmi uškodily jeho kauzy jako tzv. neexistující mluvčí nebo tzv. lánský puč. Na datech je možno vidět, že voliči ČSSD z minulých voleb jsou k těmto kauzám kritičtější než voliči ČSSD z roku 2016. Tito voliči se do značné míry dají považovat za volební jádro sociální demokracie. V práci je také vyhodnocena podpora jednotlivých politických subjektů podle pohlaví, věku, velikosti obce a vzdělání jejich voličů.

6 Seznam použité literatury

- (1) COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, a. s., 2004. ISBN 978-80-7357-041-5
- (2) HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost*. Praha: Lidové noviny, 2007. ISBN: 978-80-7106-906-5
- (3) PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2
- (4) ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- (5) NOVÁK, Miroslav, Klára VLACHOVÁ. *Linie štěpení v České republice a v Klatovech. Komparace národní úrovně s příkladem konkrétní lokality*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2001. ISBN 80-7330-002-8.
- (6) CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA a Dalibor ČALOUD. *Volební systémy*. Portál, 2012. ISBN: 978-80-262-0239-4
- (7) HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. C. H. BECK, 1999. ISBN 80-7179-238-1
- (8) RŮŽIČKA, Vlastimil. *Politika a média v konzumní společnosti*. Grada, 2011. ISBN 979-80-247-3667-9
- (9) ŠARADÍN, Pavel. *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-1876-6
- (10) JIHMORAVSKÝ KRAJ. *Stručná charakteristika Jihomoravského kraje*. [online]. <<http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>>.
- (11) DOLEČEK, Jan, Josef MACEČEK a Petra ŽEMLÍKOVÁ. *Jihomoravský kraj: města a obce Jihomoravského kraje: tradice, historie, památky, turistika, současnost*. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, 2008. ISBN 978-80-260-5904-2
- (12) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika Jihomoravského kraje*. [online]. Poslední revize: 30. 12. 2016 <https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_jihomoravskeho_kraje>.

- (13) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Regionální HDP*. [online]. Poslední revize: 30. 12. 2016 <https://www.czso.cz/csu/xb/regionalni_hdp>.
- (14) ŠÁRA, Lubomír. Lusa.cz. *Zemědělství a průmysl*. [online]. <<http://regiony.lusa.cz/jihomoravsky-kraj/zemedelstvi-a-prumysl/>>.
- (15) KDU-ČSL Jižní Morava. *Historie KDU-ČSL v Jihomoravském kraji*. [online]. <<http://www.kdujiznimorava.cz/historie>>.
- (16) BALÍK, Stanislav a Vlastimil HAVLÍK. *Koaliční vládnutí ve střední Evropě (1990-2010)*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5537-7
- (17) BALÍK, Stanislav a kolektiv. *Krajské volby 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6641-0
- (18) Idnes.cz. *Podepsáno. Jihomoravský kraj má novou koalici, počítá s hejtmanem Šimkem*. [online]. Poslední revize: 26. 10. 2016. Praha: Mafra, a. s. <http://brno.idnes.cz/jihomoravsky-kraj-ma-novou-koalici-dua-brno-zpravy.aspx?c=A161026_133018_brno-zpravy_vh>.
- (19) Volby.cz. *Volby do zastupitelstva krajů konané dne 7.10.-8.10.2016*. [online]. Praha: Český statistický úřad. <<http://volby.cz/pls/kz2016/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20161007>>.
- (20) Idnes.cz. *Schůzka, nebyla, nebyla, byla. Jak šel čas s účastníky porady u Zemana*. [online]. Poslední revize: 30. 10. 2013. Praha: Mafra, a. s. <http://zpravy.idnes.cz/vyroky-ucastniku-schuzky-u-zemana-dt4-domaci.aspx?c=A131030_164553_volby-2012_bse>.
- (21) ČESKÁ TELEVIZE. *Lánská schůzka: Aktéři se Sobotky nezbavili a až na Chovance museli odejít*. [online]. Poslední revize: 8. 11. 2014. <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1010612-lanska-schuzka-akteri-se-sobotky-nezbavili-a-az-na-chovance-museli-odejit>>.
- (22) Idnes.cz. *Za Haška léta komunikuje neexistující mluvčí, skrývá se za ní lobbistka*. [online]. Poslední revize: 18. 7. 2016. Praha: Mafra, a. s. <http://zpravy.idnes.cz/hasek-ma-neexistujici-mluvci-proutnikova-mrencova-f8s-domaci.aspx?c=A160718_211337_domaci_fka>.
- (23) Novinky.cz. *V kauze neexistující Haškovy mluvčí nikdo nepochybil, tvrdí jihomoravští zastupitelé*. [online]. Poslední revize: 8. 9. 2016. Praha: Borgis, a.s.

- <<https://www.novinky.cz/domaci/414106-v-kauze-neexistujici-haskovy-mluvci-nikdo-nepochybil-tvrdi-jihomoravsti-zastupitele.html>>.
- (24) Neovlivni.cz. *ZA CO HAŠEK A KRAJ PLATILI NEEXISTUJÍCÍ MLUVČÍ*. [online]. Poslední revize: 26. 8. 2016. Praha: Dead Line Media s.r.o. <<http://neovlivni.cz/faktury-ukazuji-za-co-hasek-a-jeho-kraj-platili-neexistujici-mluvci>>.
- (25) Zitbrno.cz. *Funkcí jako dní v měsíci. JUDr. Haszek Mihály je Bůh*. [online]. Poslední revize: 24. 9. 2012. Brno: Žít Brno <<http://rip.zitbrno.cz/hlavni-clanek/funkci-jako-dni-v-mesici-judr-haszek-mihaly-je-buh>>.
- (26) Nasipolitici.cz. *Profilující informace a kauzy*. [online]. Praha: Naši politici o.s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/206-michal-hasek/profilujici-informace-a-kauzy>>.
- (27) Idnes.cz. *Hejtman Hašek tají audit o letišti, pochybnosti o pronájmu přetrvávají*. [online]. Poslední revize: 30. 10. 2016. Praha: Mafra, a. s. <http://zpravy.idnes.cz/hejtman-hasek-audit-letiste-dpj-/domaci.aspx?c=A151029_211708_domaci_ale&setver=full>.
- (28) Idnes.cz. *Levným pronájmem u letiště přišel kraj dle znalců o miliony, audit tajil*. [online]. Poslední revize: 21. 4. 2016. Brno: Mafra, a. s. <http://brno.idnes.cz/kauza-brnenske-letiste-levny-pronajem-pozemku-flo-/brno-zpravy.aspx?c=A160421_2240832_brno-zpravy_krut>.
- (29) 10jihomoravsky.webnode.cz. *Znak Jihomoravského kraje*. [online]. <<http://files.10jihomoravsky.webnode.cz/200000103-3dad93ea74/znak%20morava.jpg>>.
- (30) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v 1. až 3. čtvrtletí 2016*. [online]. Poslední revize: 3. 1. 2017. <<https://www.czso.cz/documents/10180/32398139/33010416q3d1.pdf/50b9c9fa-937d-481c-9f41-b0120542bb29?version=1.0>>.
- (31) Archizone.cz. *Vila Tugendhat*. [online]. <[http://www.archizone.cz/wp-content/uploads/photo-gallery/vila-tugendhat%20\(1\).jpeg](http://www.archizone.cz/wp-content/uploads/photo-gallery/vila-tugendhat%20(1).jpeg)>.
- (32) Itras.cz. *Lednicko-valtický areál*. [online]. Praha: iTRAS, s. r. o. <<http://itras.cz/fotogalerie/lednicko-valticky-areal/velke/lednicko-valticky-areal-019.jpg>>.

- (33) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2016*. [online]. Poslední revize: 3. 8. 2016.
<<https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721603.pdf>>.
- (34) Nasipolitici.cz. *JUDr. Bohumil Šimek*. [online]. Poslední revize: 13. 1. 2017. Praha: Naši politici o. s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/3674-bohumil-simek>>.
- (35) Nasipolitici.cz. *JUDr. Michal Hašek*. [online]. Poslední revize: 13. 1. 2017. Praha: Naši politici o. s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/206-michal-hasek>>.
- (36) Nasipolitici.cz. *Ing. Stanislav Juránek*. [online]. Poslední revize: 26. 11. 2015. Praha: Naši politici o. s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/364-stanislav-juranek>>.
- (37) Nasipolitici.cz. *Ing. Petr Vokřál*. [online]. Poslední revize: 18. 2. 2015. Praha: Naši politici o. s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/3547-petr-vokral>>.
- (38) Primator.brno.cz. *Životopis*. [online]. Brno: Magistrát města Brna. <<http://primator.brno.cz/index.php?pg=zivotopis>>.
- (39) Romancely.cz. *Život a rodina*. [online]. <<http://www.romancely.cz/zivot-a-rodina>>.
- (40) Nasipolitici.cz. *Ing. Roman Celý, BA (Hons), DiS.* [online]. Poslední revize: 18. 2. 2016. Praha: Naši politici o. s. <<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/3151-romancely>>.
- (41) Volby.cz. *Volby do zastupitelstva krajů konané dne 12. 11. 2000*. [online]. Praha: Český statistický úřad. <<http://volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=10>>.
- (42) Volby.cz. *Volby do zastupitelstva krajů konané dne 5. - 6. 11. 2004*. [online]. Praha: Český statistický úřad. <<http://volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=10>>.
- (43) Volby.cz. *Volby do zastupitelstva krajů konané dne 17. 10. - 18. 10. 2008*. [online]. Praha: Český statistický úřad. <<http://volby.cz/pls/kz2008/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=10>>.
- (44) Volby.cz. *Volby d zastupitelstva krajů konané dne 12. 10. - 13. 10. 2012*. [online]. Praha: Český statistický úřad. <<http://volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>>.

7 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet obyvatel okresů Jihomoravského kraje k 30. 9. 2016	20
Tabulka č. 2: Deset nejlidnatějších měst v Jihomoravském kraji k 1. 1. 2016.....	23
Tabulka č. 3: Volby 2000	24
Tabulka č. 4: Volby 2004	24
Tabulka č. 5: Volby 2008	25
Tabulka č. 6: Volby 2012	26
Tabulka č. 7: Volby 2016	28
Tabulka č. 8: Top 10 v preferenčních hlasech	29

8 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Typy koalic podle Stanislava Balíka	18
Obrázek č. 2: Vila Tugendhat	21
Obrázek č. 3: Lednicko-valtický areál (zámek).....	22
Obrázek č. 4: Výsledek první dotazníkové otázky	32
Obrázek č. 5: Výsledek druhé dotazníkové otázky.....	33
Obrázek č. 6: Výsledek čtvrté dotazníkové otázky.....	34
Obrázek č. 7: Výsledek páté dotazníkové otázky	35
Obrázek č. 8: Výsledek šesté dotazníkové otázky	36
Obrázek č. 9: Výsledek sedmé dotazníkové otázky	37
Obrázek č. 10: Výsledek osmé dotazníkové otázky	37
Obrázek č. 11: Výsledek deváté dotazníkové otázky	38
Obrázek č. 12: Výsledek desáté dotazníkové otázky.....	39
Obrázek č. 13: Výsledek jedenácté dotazníkové otázky.....	40
Obrázek č. 14: Výsledek dvanácté dotazníkové otázky	40
Obrázek č. 15: Výsledek třinácté dotazníkové otázky.....	41
Obrázek č. 16: Výsledek čtrnácté dotazníkové otázky	42
Obrázek č. 17: Výsledek patnácté dotazníkové otázky	42
Obrázek č. 18: Výsledek šestnácté dotazníkové otázky	43
Obrázek č. 19: Výsledek sedmnácté dotazníkové otázky.....	44
Obrázek č. 20: Výsledek osmnácté dotazníkové otázky.....	44
Obrázek č. 21: Výsledek devatenácté dotazníkové otázky.....	45
Obrázek č. 22: Výsledek dvacáté dotazníkové otázky	46